WERINON

UITGAVE VAN DE
HISTORISCHE KRING · NEDERHORST DEN BERG

DECEMBER 1996 · NR 23

Historische Kring Nederhorst den Berg

Bestuur	**Voorzitter**	J.E. Jansen Pieter de Hooghlaan 23 1394 GJ NdB, tel. 0294-254152
	Secretaris	A.M.E. Baar Torenweg 9 1394 EA NdB, tel. 0294-251804
	Penningmeester	K. Scherpenhuijsen Overmeerseweg 76 1394 BE NdB, tel. 0294-251727
	Leden	J.F.A.Baar Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 0294-254309
		W.J. van Deutekom Uiterdijksehof 14 1394 GM NdB, tel. 0294-253343
		R.J. Verkaik Fazantelaan 17 1394 CH NdB, tel. 0294-254317
Redactie		G.J.M. Baar Zoddeland 26 1394 KR NdB, tel. 0294-254368
		T. Griffioen Kuijerpad 6 1394 DA NdB, tel. 0294-254106
		J.F.A. Baar Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 0294-254309
Tekstverwerking		N.W.J. Breed Fazantelaan 1 1394 CH NdB, tel. 0294-251645
Omslag, ontwerp en technische realisatie		P. Griffioen Langewetering 11 1394 KC NdB, tel. 0294-254603
Lidmaatschap		f 25,— per jaar Bankrekeningnr. 32.82.24.138 RABOBANK Nederhorst den Berg girorek.nr. van de bank: 368387

Niets uit deze uitgave mag, op welke manier dan ook, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van het bestuur.

Historische Kring Nederhorst den Berg

december 1996, nummer 23

jaargang 6

opgericht: januari 1988

Inhoud:

Pagina:

595 - Mededelingen en berichten

604 - Van de kaart - Ruud Verkaik

605 - Horstermeer - Martha van Wichen-Schol

606 - Het einde van de brug (3) - Jan Baar

618 - Grafkelders in de Willibrordkerk - Karel Scherpenhuijsen

620 - Het dorp werd geen monument - Garard Baar

MEDEDELINGEN EN BERICHTEN

Nr. 23 van Werinon is een gewoon nummer. Het bijzondere nr. 21 "PETERSBURG, EEN VERDWENEN BUITENPLAATS" is nog te verkrijgen bij Drogisterij Elysa in de Brugstraat en bij de Historische Kring Nederhorst den Berg. Het geeft een schat aan informatie over Peter de Grote en Petersburg op het Grote Eiland. Slechts ƒ 10,--.

KOPIJ

Onze oproep om kopij heeft nog geen direct resultaat opgeleverd. Toch vindt u in dit nummer een aardig verhaal van de hand van de heer Scherpenhuijsen. Ongetwijfeld zijn er meer van dergelijke verhalen, herinneringen, foto's met toelichting, anekdotes, etc. Het kan niet anders, of de verhalenbron moet gaan stromen. Wij van Werinon staan uiteraard tot uw beschikking (indien nodig) om er een lezenswaardig geheel van te maken. Wij zijn zeer benieuwd.

WERKGROEP INTERVIEWS

Op initiatief van Marieke Verheul zal geprobeerd worden een werkgroep "INTERVIEWS" in het leven te roepen. De redactie verleent medewerking bij het opstarten. Als er iemand is, die er wel wat in ziet hieraan mee te werken, dan moet hij/zij ons weten te vinden.

WERKGROEP OVERMEER

Enige leden van de werkgroep Petersburg willen hun onderzoekswerkzaamheden voortzetten met het uitzoeken en opdiepen van de oude geschiedenis van Overmeer. Als iemand interesse heeft voor deze onderneming kan hij of zij kontakt opnemen met Anneke de Lange, Pieter de Hooghlaan 30, tel. 253014 of Ria de Lugt, Torenweg 14, tel. 251922.

"NEDERHORST DEN BERG IN BEELD" - EXPOSITIE

De werkgroep EXPOSITIES is van plan om in het najaar van 1997 een tentoonstelling te organiseren met beschikbaar materiaal van Nederhorst den Berg. Voor een groot deel zal het materiaal afkomstig zijn uit ons eigen beeldarchief, waarin in de loop der tijd zoveel foto's, dia's, video-opnamen en ander materiaal bijeengebracht is, dat hiermee een mooie tentoonstelling gemaakt kan worden. Maar uiteraard kan het allemaal nog mooier, duidelijker en informatiever met nog onbekende beelden. Wij hopen, dat er nog het een en ander tevoorschijn komt. Reakties graag bij Ruud Verkaik (tel. 254317) en Jan Baar (tel. 254309).

SCHENKINGEN

* Teksten en foto's (kopie) expositie "PETERSBURG, een verdwenen buitenplaats" - Werkgroep Petersburg.
* Landkaart Provincie Noord-Holland, Bos en Zeeman - Jan Slor.
* Foto's hoek Meidoornlaan/Meerhoekweg - Jan Baar.

CURSUSSEN

Nog enige grepen uit het cursusaanbod:
* Het Noordhollands Landschap, ontstaan en ontwikkeling. Amsterdam januari 1997, 4 lessen dinsdag.
* Huizenonderzoek. Zaanstad, febr./mrt. 1997, 6 lessen, maandag.
* Het verleden in beeld gebracht. Haarlem, febr./mrt. 1997, 2 lessen.
* Kadaster, eigendom en gebruik van onroerend goed, Haarlem. Voor deze cursus hebben zich twee belangstellenden ingeschreven. Een derde en vierde persoon zouden gemakkelijk mee kunnen naar Haarlem op zaterdag 25 jan. en 1 febr. 1997. In het rijksarchief in Noord-Holland wordt dan op zeer praktische wijze geoefend met het gebruik van kadastrale stukken. U kunt aan de hand van de kadastrale gegevens o.a. de eigenaren van een

pand achterhalen of nagaan wat iemand in eigendom heeft gehad. Het gebruik van een bepaald perceel is simpel te achterhalen.
Wie onderzoek doet naar de geschiedenis van een huis, familie, buurt of dorp heeft vroeg of laat dergelijk materiaal nodig. Inlichtingen bij Jan Baar, tel. 254309.

COMMISSIE VOOR DE VECHT EN HET OOSTELIJK EN WESTELIJK PLASSENGEBIED.

Deze 60-jarige Commissie zet zich over een breed terrein in voor alles wat met de Vechtstreek te maken heeft. Dreigende verstedelijking, wegaanleg, kapvergunningen, bestemmingsplannen etc.
Deelname in, dan wel samenwerking met andere organisaties, is steeds meer aan de orde. Bijvoorbeeld aangaande de geplande uitbreiding van Amsterdam in het IJmeer, de herziening van het Streekplan voor de Gooi- en Vechtstreek en de moderne bebouwing van de Vechtoevers. De Commissie krijgt enige subsidie, maar zou graag enige donateurs verwelkomen.
Het Restauratieplan voor de Vecht zal de nodige aandacht opeisen. Inlichtingen: Mevr. M.A. Dukes-Greup, Beethovensdtraat 249, 1077 JE Amsterdam, tel. 020-6761683.

EXPOSITIES

* "Tsaar Peter de Grote en Holland" in het Amsterdams Historisch Museum. Stukken uit de bijzondere verzameling van Peter zullen vanaf 15 dec. t/m 15 april 1997 te zien zijn.
* "Gevangen in het ijs". Expositie in het Nederlands Scheepvaartmuseum te Amsterdam over de overwintering van Willem Barentsz in het Behouden Huisje op Nova Zembla gedurende de winter van 1596/1597. Hoogtepunt is ongetwijfeld de nagebouwde overwinteringsgelegenheid.
* "Tsarentronen op het Loo" in Apeldoorn. Hier is een deel van het inventaris van het Zomerpaleis Peterhof van Peter de Grote uit de collectie van Paleis het Loo te bewonderen.
* "Textielnijverheid in Hilversum". In het Goois Museum aan de Kerkbrink van 21 dec. t/m 9 mrt. 1997.

* "Wandelen door geloof". Vijf eeuwen geloofsleven in Huizen in het Huizer Museum "'t Schoutenhuis".
* "Jan Steen, schilder en verteller". Rijksmuseum Amsterdam t/m 12 januari 1997.

LITERATUUR

* "De Vecht", Jac. P. Thijsse. Het in 1915 uitgegeven verslag van een week wandelen langs de rivier, opnieuw uitgegeven met de oorspronkelijke "Verkadeplaatjes". Dit 10e Verkadealbum herverschijnt t.g.v. de presentatie van het Restauratieplan voor de Vecht door Rijkswaterstaat. Enige nieuwe fietsroutes zijn bij de uitgave inbegrepen.
* Kroniek van een erfgooiersdorp Blaricum, Henri Klein. Met vaak eenvoudige berichten uit de Gooi- en Eemlander wordt een van oorsprong boerendorp beschreven vanaf 1904. (Idee voor een "Kroniek van een Vechtdorp??").
* "Plaatsen aan de Vecht en Angstel", E. Munnig Schmidt. De vierde druk van dit mooie boek verschijnt eind 1996.
* "Bunkers in Nederland", R. Rolf. Overzicht over Nederlandse en Duitse kazematten in Nederland sedert 1918. Uitgave Stichting Menno van Coehoorn.
* "De Hollandse Waterlinie", H. & J. Brand (red.). Met ruim 300 kaarten en afbeeldingen. Uitgave Stichting Menno van Coehoorn.
* "De Hollandse Waterlinie", D.T. Koen. Korte beschrijving en historisch overzicht van de werken langs 3 fietsroutes van ongeveer 50 KM tussen Abcoude en de Lek. Uitgave Provincie Utrecht/ANWB.
* "De Vecht. Restauratieplan Vecht 1996-2015". Brochure over de totale aanpak van de Vechtverbetering. Verkrijgbaar bij de gemeente.
* "Bestuurlijke indeling van Nederland in Bergs perspectief". Nota naar aanleiding van Nota van uitgangspunten voor gemeentelijke herindeling van kleine gemeenten. Herindelingsplan Noord-Holland en Amsterdam. Gemeente Nederhorst den Berg.

STICHTING MENNO VAN COEHOORN

De stichting zet zich in voor het behoud van oudere en nieuwere verdedigingswerken. Van de verdedigingsmogelijkheden van de 80-jarige oorlog, de fortificaties tegen de aanvallen van Frankrijk onder Lodewijk IV tot de werken, die Nederland tussen 1815 en 1940 moesten beschermen tegen vijandelijke aanvallen.

De belangrijkste activiteit van de stichting, genoemd naar de beroemdste vestingbouwer in de Gouden Eeuw, is advies geven aan overheden en particulieren voor het behoud van vestingswerken. Inlichtingen: Mariaplaats 51, 3511 LM Utrecht.

DIAPRESENTATIE "DE NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE"

Zowat 60 belangstellenden waren 8 oktober naar de grote zaal van 't Spieghelhuys getogen om wat wijzer te worden over de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De heer Scheltema vertelde aan de hand van prachtige dia's zeer boeiend over het idee achter en het ontstaan van deze verdedigingslinie. Het uitgebreide stelsel van waterbouwkundige werken, zoals sluizen, dammen, dijken, schotbalkkeringen, forten en vestingen is nog zeer intact. De Stelling van Amsterdam staat zelfs op de nominatie om uitgeroepen te worden tot een "wereldwonder", via de World Heritage List van de UNESCO.
De provincies Utrecht en Noord-Holland doen veel moeite om de Linie en Stelling te beschermen, onder de aandacht te brengen, toegankelijk te maken en nieuwe bestemmingen voor de gebouwen en terreinen te vinden.
Samen met de Stelling van Amsterdam was de Waterlinie de belangrijkste van de dertien linies en stellingen, waarmee men dacht ons land te kunnen verdedigen in 1940.
Onze correspondent voor de "Brug" vermeldde trots: "Was voorheen de Bergplaats al haast te klein voor de bijeenkomsten van de Historische Kring Nederhorst den Berg, 't Spieghelhuys bood maar net genoeg ruimte".

VOETANGEL, LEEUWENPALEN EN JORDAAN

Mocht deze aanhef wat wonderlijk overkomen, dan heeft u 22 november j.l. het een en ander gemist.
De heer Kuijper uit Loenen aan de Vecht kon voor 55 belangstellenden mooie dia's en verhalen kwijt over de wijde omgeving van Nederhorst den Berg.
Allereerst liet hij de aanwezigen genieten van beelden en wetenswaardigheden van het gebied tussen Vecht en Amstel, eigenlijk het natuurlijke achterland van onze gemeente.
De korte lijnen tussen den Berg, het Gein en de Amstel werden wreed verbroken door het Amsterdam-Rijn-kanaal. Langs Angstel, Gein, Waver, Winkel en Bullewijk naar de Amstel. Vlak bij een metropool en dan dergelijke impressies! Van Amsterdam ging het langs de "Jaagpad"-route naar Nieuwersluis en Utrecht, met een rustpunt bij de eeuwenoude uitspanning de Voetangel aan de Ronde Hoep. Eens gaven gokkers en kaartspelers hier toe aan hun lagere lusten.
Als u deze omgeving niet zo goed kent, loont het beslist de moeite hierin verandering te brengen.
Vervolgens kregen de grenspalen tussen Holland en Utrecht, de zgn. Leeuwenpalen, die de grens van Blaricum tot Egelshoek markeren, de volle aandacht. Eeuwenlang was deze grens een twistpunt, ondermeer vanwege het hout en het veen, dus vanwege de energievoorziening. In 1719 werd de grenslijn definitief vastgesteld. De scheidslijn wordt nog steeds aangegeven door 22 grenspalen, met daarop het wapen van Utrecht en de Hollandse Leeuw. Een fietsroute van nov. 1992 voert langs deze "grens tussen zand en veen".
Tenslotte liet de heer Kuijper enige hofjes in de Amsterdamse Jordaan zien. Als er aan een gevel meerdere huisnummers aangegeven staan, is daarachter zeer waarschijnlijk een oase van rust in de woelige wereldstad. Jakob's droom, Rapenhofje, De Star, Karthuizershof, Westerkerk en Jordaan, zeer zeker een nader bezoek waard.
Op korte afstand is zeer veel te zien en te beleven, dat heeft de heer Kuijper wel duidelijk weten te maken.

"Achter de Schermen"

Filmproduktie Evert Boeve.

AGENDA 1997

* Vrijdag 7 februari - Jaarvergadering.
Filmvertoning van de film "Achter de schermen" van Evert Boeve. Nederland is nog steeds een land van vogelaars. Ook in het verre verleden keek men ieder jaar weer uit naar de vogeltrek. Met eenvoudige vangmiddelen probeerde men onze gevleugelde vrienden te vangen voor consumptie. Voor haast iedereen is een eendenkooi een bos met rietschermen rond een plas. Met medewerking van de stichting "Noord-hollands Landschap" en de kooiker van een nog volledig in gebruik zijnde eendenkooi maakte Evert een filmdocumentaire over gebruik en werking van een vogelkooi.

Cultuurhistorisch is een eendenkooi van grote waarde. Door een eeuwenlang streng beheer van de kooikers zijn er zeldzaam mooie reservaten ontstaan. De rijkdom aan vogels, insekten en dieren is veel groter dan in andere lokale bosjes in ons land. Bovendien ligt er rond een kooi een afpalingsgebied, waarbinnen geen handelingen mogen plaatsvinden, die de rust in en om de eendenkooi zouden kunnen verstoren.
Aan de orde komen het kooikersberoep, de fraaie natuur rond de kooi, de geschiedenis van de vogeltrek en wetten en problematiek van de vogelvangst.
De film duurt 50 minuten. EEN AANRADER!!!!!
Enige informatie over Bergse eendenkooien vindt u in ons eigen tijdschrift van december 1994, nr. 16: "Kooi en Kooikerboog bij Venenburg", - Jan Baar.

Het verdere programma voor 1997:
* dinsdag 8 april Lezing/diapresentatie G. Otten, Huizen - "Klederdrachten".
* vrijdag 6 juni Zomerexcursie "Terra Nova" - Loenen aan de Vecht.

RESTAURATIEPLAN VOOR DE VECHT 1996 - 2015

Ondanks de verbetering van de waterkwaliteit van de Vecht vinden 15 organisaties, waaronder de gemeente Nederhorst den Berg, het noodzakelijk, dat er meer gebeuren moet om de Vechtsituatie te verbeteren. Enige belangrijke aandachtspunten zijn: Verhoging van de stroomsnelheid, schonen van de waterbodem, natuurvriendelijke oevers, groei van meer soorten waterplanten en nog verdere verbetering van de waterkwaliteit. Kortom: Verhoging van de natuurwaarden en belevingswaarden. Het moet kunnen, dat het water nog voor het jaar 2000 weer echt stroomt, dat de oevers er aantrekkelijker uitzien, dat het zien van een ijsvogel geen unicum is en dat een tocht op de Vecht meer avontuur oplevert.
De Vecht is een landschappelijk cultuurmonument, niet alleen een watersysteem.
De brochure "DE VECHT, RESTAURATIEPLAN 1996-2015" is te verkrijgen op het gemeentehuis.

ARCHIEVEN AMSTEL EN VECHT

In verband met de vorming van het nieuwe Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht zijn de archieven van het (dan) voormalige Hoogheemraadschap Amstel en Vecht niet meer in Ouderkerk aan de Amstel te raadplegen. Ze worden tijdelijk ondergebracht bij het Streekarchief voor het Gooi en de Vechtstreek in Hilversum. Na 13 januari 1997 zijn de stukken daar te raadplegen. Deze situatie zal ongeveer 3 jaar duren.

1997

Het bestuur van de Historische Kring Nederhorst den Berg wenst al haar leden een zeer voorspoedig 1997.
Het moet mogelijk zijn in het nieuwe jaar een ledental van 250 te bereiken.
Het zou helemaal geweldig zijn, als het komende jaar een fikse aanzet gegeven kon worden tot het realiseren van een eigen onderkomen.

VAN DE KAART (bij de voorplaat)

Ruud Verkaik

Horstermeer, een foto genomen vanaf Ankeveen richting Nederhorst den Berg of eigenlijk Overmeer, want de Hoofdweg (nu Middenweg) was eerst een verbinding van Overmeer naar de ophaalbrug bij Ankeveen.
De kaart is uitgegeven door A.V.A. in 1938 en verzonden naar Jan Hiep in Langedijk door zijn zuster Leida.
Waarschijnlijk zijn dit de eerste woningen in de Horstermeer die niet als bedrijfswoningen gebouwd zijn.
Het is ook een stukje Horstermeer dat het minst veranderd is in de loop der jaren. Het aangezicht van de woningen is nog precies eender, rechts is het weiland, inmiddels wel volgebouwd met bungalows en een manege en vlak voor de bocht nog een stukje industrie. Maar voor de huizen links heeft de tijd zo'n 60 jaar stilgestaan. Alleen aan het wooncomfort zal wel het een en ander veranderd zijn.

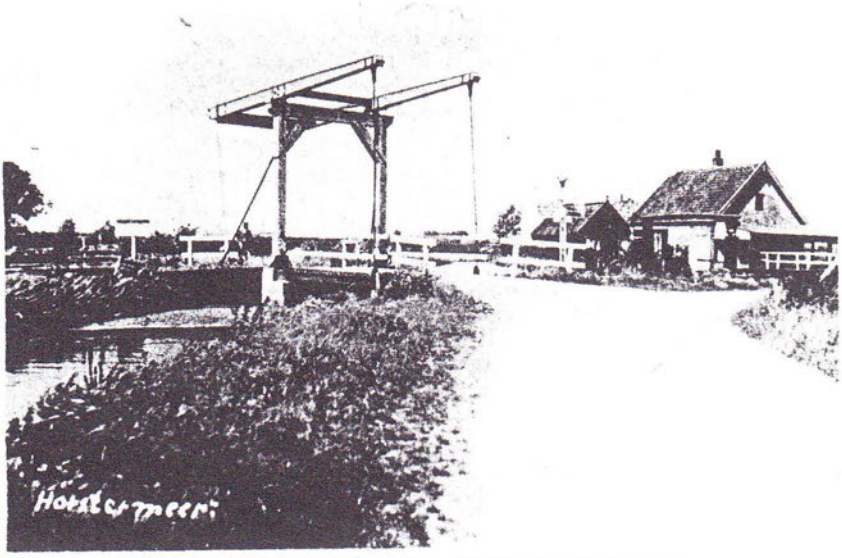

Kruising Middenweg, Herenweg, Stichts-End (Ankeveen) bij de sluis met de Wipbrug. Links over de brug begint de Horstermeer. Daar staan aan de linkerzijde de huizen van de voorplaat.

Horstermeer

Weg in het midden
land
van boer en tuinder
en wat dies meer.
Handen
waaruit je
een leven
kunt lezen.
Grond
waaruit een bestaan
is opgebouwd.

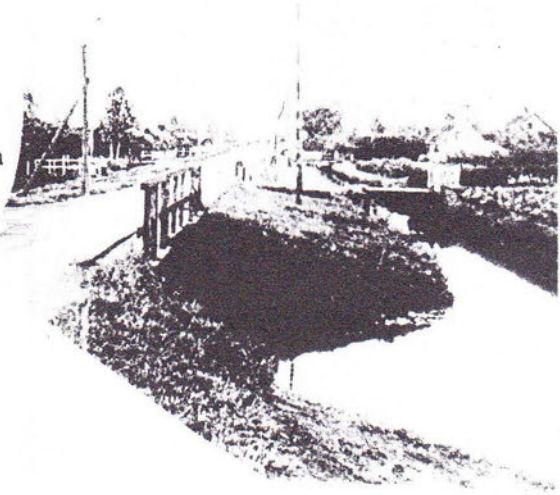

Horstermeer
ik voel in jou
gestreden strijd.
Strijd
die altijd wel
zal blijven duren.
Strijd
om het bestaan.

MARTHA VAN WICHEN-SCHOL

Uit: Poëtische tocht door Nederhorst den Berg

HET EINDE VAN DE BRUG (3)

Jan Baar

BRUGVERGRENDELING

De VVV "De Vechtstreek" organiseert op 6 sept. 1951 een boottocht vanuit Breukelen naar Nederhorst den Berg, alwaar de Provinciale Utrechtse Bond van VVV's haar werkvergadering zal houden, in Noord-Holland dus. De pensioengerechtigde Vechtbrug staat hierbij in het centrum van de belangstelling, schrijft De Gooi- en Eemlander en terecht, want "welke Berger zou zich den Berg voor kunnen stellen zonder de dubbele klapbrug? Zonder deze karakteristieke brug zou den Berg niet meer den Berg zijn".
Gedeputeerde Staten dringen nog steeds aan bij het gemeentebestuur om maatregelen te nemen en op korte termijn gelden beschikbaar te stellen. De kosten van het vastmaken en versterken van de Reevaartovergang zouden uitkomen op een bedrag van ƒ 5.600,--. Dan zouden aan weerszijden ijzeren liggers aangebracht kunnen worden en dwarsliggers om de brugklappen te ondersteunen. Zo zou de brug veilig gemaakt kunnen worden voor een totaal wagengewicht van 9 à 10.000 kg.

Op 11 oktober 1951 zijn de brugperikelen weer aan de orde in de gemeenteraadsvergadering. Dan wordt het al of niet verankeren van de brug op kosten van de gemeente besproken. Gedeputeerde Staten zouden graag zien, dat dit gebeurt. De raad voelt er weinig voor en wijst rigoureus alle morele en juridische verplichtingen af. Als de brug wordt vastgemaakt en versterkt zal dat een noodoplossing zijn, die echter een blijvend karakter zal kunnen krijgen. Nederhorst den Berg blijft dan zitten met een lelijke vervallen brug, die niet aangepast is aan het moderne verkeer. Bovendien is het nog totaal onduidelijk wat er met de Reevaart zal gebeuren. De Vechtbrug is altijd wettelijk toelaatbaar geweest voor alle verkeer. Het gaat niet aan om, nu de brug versleten is en in slechte staat verkeert te zeggen, dat deze brug alleen geschikt behoeft te zijn voor verkeer tot een maximum gewicht van ongeveer 2.000 KG. Met 6 tegen 1 stem wordt besloten de brug niet op kosten van de gemeente vast te maken. Wethouder Welle voelt zich verplicht aan deze verster-

king van de brug wel mee te werken om zo weer een beter bruikbare brug te krijgen.
In het schrijven van Gedeputeerde Staten wijzen burgemeester en wethouders er nog eens op, dat "iedere onderhoudsplichtige immers een voor het openbaar verkeer, onder zijn beheer en onderhoud staande weg, zodanig moet onderhouden, dat elk voorzienbaar gevaar voor het normale verkeer over die weg is uitgesloten". De gemeente Utrecht blijft dus aansprakelijk. Nederhorst den Berg heeft altijd narigheid van de brug ondervonden en het Utrechtse belang heeft de ontwikkeling van de gemeente tegengehouden, voegt het college er aan toe. De standpunten in 1951 kunnen als volgt omschreven worden:

A.N.W.B. - De brug is een gevaar voor de weggebruiker.
V.V.V. - Behoud ons natuur- en dorpsschoon.
Utrecht - Geen belang meer bij Reevaart en brug.
Gemeente- Geef ons het onderhoud en beheer, maar zonder geldelijk nadeel.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken, afd.Gooiland, maakt kenbaar, dat afsluiting van de Reevaart niet de juiste oplossing is, in verband met de aanvoer van grondstoffen voor de bedrijven.
Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat staat burgemeester en wethouders geen onderhoud toe eind november 1951, omdat de problematiek nog in onderzoek is. Dan valt op 30 september 1952 toch het besluit bij het Ministerie om de Reevaart met ingang van 10 okt. 1952 te onttrekken aan de doorgaande scheepvaart en de constructie van de brug zodanig te wijzigen, dat het geen ophaalbrug meer is. Met een paar stevige sloten worden de klappen van de Vechtbrug vergrendeld en onbeweeglijk gemaakt. Twee ijzeren balken worden aangebracht om de constructie te verstevigen.
Vanaf 1 december was in feite geen brugwachter meer aanwezig en werd er geen tol meer geheven.

BRUGACTIES

Op initiatief van de VVV wordt op 18 november een grote protestvergadering gehouden in de zaal van Hotel van der Voorn. Het brugprobleem is zeer urgent geworden. "Moge de belang-

rijkheid als groot scheepvaartwater door de aanleg van het Merwedekanaal zeer zijn verminderd, daarentegen is in de loop der jaren.....een belangrijke toeneming ontstaan van het recreatieve verkeer te water", vermeldt het verslag. De Reevaart "geeft niet alleen toegang tot het dorp Nederhorst den Berg met zijn winkels en hotels", maar is ook "een belangrijke verbinding van Amsterdam naar zuidelijker gelegen wateren. De Stille Vecht als een prachtig vaarwater heeft een geheel andere functie dan de Reevaart en kan haar taak niet vervangen. Bovendien moet het dorp Nederhorst den Berg met zijn raadhuis, kerk, kasteel en de karakteristieke dubbele brug als een echt Vechttafereel beschouwd worden. .....Het gaat ons er om het goede en karakteristieke te behouden, gezien in verband tot de maatschappelijke evolutie, dit gesteld tegenover het zoeken van een oplossing met de minste weerstand of ook wel zonder onderscheid de goedkoopste oplossing". Een groot aantal handtekeningen bekrachtigt dit klemmende verzoek aan de minister van Verkeer en Waterstaat om te bevorderen, "dat de brug te Nederhorst den Berg zal worden hersteld als een dubbele klapbrug en aangepast zal worden aan het huidige verkeer". Ook werd een Commissie van Actie benoemd, die de belangen van scheepvaart, middenstand en watertoerisme in de gaten zal houden. Nederhorst den Berg mag geen doods dorp worden.
Het comité, gesteund door de Vechtplassencommissie en het hoofdbestuur van de VVV 'Vechtstreek', verzoekt de minister van Verkeer en Waterstaat het vastleggen van de brug te doen staken, "daar anders belangen van de middenstand onherstelbaar worden geschaad". Minister Algra vindt "geen genoegzame gronden" om op het besluit terug te komen.

Het protest hielp niet: de brug bleef dicht en en passant verdween de tol. Bij Overmeer en Hinderdam verschenen de borden "Reevaart voor doorgaande scheepvaart gesloten". Brugwachter Pouw werd 1 december 1952 bedankt voor zijn diensten en nadat de N.V. Amstelburcht de achterstallige betalingen van het aandeel in het nadelig saldo en de pachtsom had overgemaakt, kon administrateur Krol de laatste Rekening van de Vechtbrug opmaken.

BRUGVERKEER

De brug bleef de gemoederen bezig houden. Echt veilig kon de situatie niet genoemd worden. Op 19 januari 1953 viel een ijzeren buffer naar beneden, vlak naast een kind. Als oplossing werden ook de drie andere buffers weggehaald. Ook het ongeluk met dodelijke afloop, enkele dagen later, met de brug van de Hollands-Ankeveensepolder, dat het leven kostte aan kolenhandelaar H. van Emmerik en zijn knecht van Dijk, drukte bestuurders en dorpelingen nog weer eens met hun neus op de feiten van de gevaarlijke, wrakke bruggen in de hele Vechtstreek.
Op 24 maart stellen burgemeester en wethouders weer een uitvoerige uiteenzetting op, waarin nog eens alle feiten op een rijtje worden gezet. De afsluiting van de Reevaart zal het watertoerisme verminderen en de middenstand zal in de nering worden geschaad. Van plannen tot demping van de Reevaart kan geen sprake zijn, meent het college. De kosten zullen erg hoog zijn en van vele kanten, o.a. van de Kamer van Koophandel, alsmede van verenigingen en organisaties, die de belangen van natuurschoon, vreemdelingenverkeer en watertoerisme behartigen, zijn vele bezwaren te verwachten.
Op 15 april 1953 komt dan bericht van de minister, dat de brug door de gemeente Utrecht "zodanig is vastgemaakt en versterkt, dat deze voor het verkeer geen bezwaar meer oplevert".

De Middenstandsbond en de VVV richten een schrijven aan de Rijksdienst voor het Nationale Plan en dringen nog eens aan op openstelling van Reevaart en brug. Zij vinden die openstelling van meer dan alleen lokaal belang. Wekelijks maken zo'n 300 motor- en zeilboten gebruik van de vaarroute door het dorp. Nu kunnen alleen maar vaartuigen met een maximum hoogte van 1 meter boven de waterspiegel de brug passeren. De schade voor de middenstand wordt geschat op ongeveer ƒ 6.000,-- per seizoen.

DEMPEN - VOOR EN TEGEN

Vanaf 1949 komt een eventuele demping van de Reevaart toch wel regelmatig ter sprake.
Op vrijdag 8 april 1949 wordt er op initiatief van gemeentesecretaris-ontvanger en secretaris van de waterschappen Krol en de heer J. Snel Sr. een bijeenkomst gehouden in zaal Van der Voorn om met genodigden over dit onderwerp van gedachten te wisselen.
Burgemeester en wethouders, vier gemeenteraadsleden, waterschapsbestuurders en enige particulieren verschijnen. Burgemeester en wethouders van Utrecht sturen een ingenieur van Publieke Werken naar den Berg. Twee heren van de Vechtcommissie, het bestuur van de VVV en een vertegenwoordiger van de Amsterdamse Ballast Maatschappij geven ook acte de presence. Zo'n 50 personen zijn opgekomen om mee te denken over de toekomst van Nederhorst den Berg.
De heer Krol treedt op als voorzitter en houdt een inleiding. Hij stelt, dat demping hier ter plaatse al lang leeft, maar nog nooit echt goed bekeken is op voor- en nadelen. Als voordelen noemt hij minder uitgaven voor de polders, want er zijn geen waterkeringen meer nodig, de wegen kunnen breder en beter worden, het dorp zal fraaier worden door de aanleg van park en plantsoenen. Een muziektent zal daarin beslist niet misstaan.
Bovendien komt er bouwterrein, zo'n 100 verspreide woningen kunnen op de goedkope, bouwrijpe grond gebouwd worden. Dit zal weer gunstig zijn voor de lokale industrie. En .... het brugprobleem is in één klap opgelost.
De nadelen komen ook aan de orde. De afwatering van de polders moet veranderen, maar dat is goed oplosbaar, evenals wijziging van het rioleringsstelsel. Dat het karakteristieke van het dorp verdwijnt, vindt spreker geen probleem, de Stille of Oude Vecht blijft immers onaangetast. De middenstand langs de Reevaart komt aan een hoofdweg te liggen in plaats van aan een doodse vaart.
Berekeningen wijzen uit, dat er niet al te veel geld bij zal moeten. Van meerdere kanten kunnen bijdragen verwacht worden: het Droogmakingsfonds, de polders, het Wegenfonds, de

gemeente Utrecht en de eigenaar van kasteel Nederhorst komen in aanmerking voor een bijdrage in de kosten. De kosten zullen beslist onder het miljoen uitkomen, verwacht de inleider.
De heer Trouw van de Vechtcommissie ziet met een bang hart de uitvoering van het plan tegemoet en vraagt het nog eens in het ruimere verband van de Vechtstreek te bekijken. Zijn medecommissielid Loef hoopt, dat er een betere oplossing gevonden wordt. Echt aan de omgeving aanpassen zal moeilijk worden. De lintbebouwing wordt door het plan nog meer in de hand gewerkt. Hij verwacht, dat Waterstaat nooit mee zal werken aan deze vergaande plannen.
De gemeenteraadsleden zijn van mening, dat alle bezwaren tegen het plan wegvallen, als men de desolate toestand van de Bergse brug in ogenschouw neemt en er bovendien nog ruimte voor woningbouw en wegverbreding bijkrijgt.
De heer Van Emmerik spreekt de angst uit, dat zijn kolenhandel te gronde zal gaan, als er geen aanvoer van brandstof over water kan plaatsvinden. En Blijkpoldervoorzitter Dolman breekt een lans voor het droogmakingsplan van zijn polder: woningbouwmogelijkheden in de nabijheid van het dorp, werkverschaffing en men "treft niet diegenen, die voor het behoud van natuurschoon zijn", stelt de voorzitter van een polder vol natuurschoon. De heer A.J. Snel meent, dat natuurschoon geen geld oplevert en is voorstander van het dempen van die "akelige en rottige Vecht". De heer A.G. de Groot brengt naar voren, dat de Reevaart gegraven is en dus niet als natuurschoon bekeken moet worden.
De VVV blijft bij het standpunt, dat men het dorp vaart en brug niet mag ontnemen: "Plantsoenen zijn nimmer zo mooi als oude bossen. Wegverbetering kan evengoed plaatsvinden en verbetering van de Vechtbrug kan ook wel zonder uitvoering van dit plan".
De vertegenwoordiger van de gemeente Utrecht houdt zich op de vlakte.
Het aantal voorstanders van demping en wat er mee samenhangt is veel groter dan het aantal tegenstanders. Slechts vijf echte anti-dempers manifesteren zich tijdens de bijeenkomst, te weten de heren Pos en Van Paasschen van de VVV en de

middenstanders J. Schoordijk, J. van Emmerik en G.A. van der Voorn. De heer Krol belooft alles wat gezegd is goed onder de loep te nemen. Uitbreiding van het dorp in Spiegel- en Blijkpolder acht hij niet realiseerbaar.
Aan het eind van de gedachtenwisseling wordt een commissie samengesteld. De burgemeester, de poldervoorzitters Dolman, Welle, Franssen en Lam, wethouders Ploegstra, secretaris Krol, initiatiefnemer J. Snel en de heren G.J. Snel, C.C. Hageman, J. Scherpenhuijsen en H. van Zomeren nemen plaats in de onderzoekscommissie.

DEMPEN - JA OF NEE?

Op 18 augustus 1949 biedt het college van burgemeester en wethouders de Commissie voor de Vecht en het Oostelijk en Westelijk Plassengebied de gelegenheid de ontwikkelingen in den Berg van kanttekeningen te voorzien. De commissieleden tonen zich hoogst ongerust over de chaotisch aandoende plannen. De burgemeester wijst er op, dat een van de redenen van de onduidelijkheid is, dat het ontwerp uitbreidingsplan nooit door de raad goedgekeurd is. De heer Trouw van de Vechtcommissie pleit voor het openhouden van de Reevaart en het handhaven van het dorpsgezicht. Als alternatief wijst hij op de mogelijkheid een weg aan te leggen parallel aan de Overmeerseweg en Dammerweg door de Blijk- en Spiegelpolder.
De Commissie tot Demping van de Nieuwe Vecht heeft besprekingen gevoerd met de Hoofdingenieur van Rijkswaterstaat, Provinciale Waterstaat, gemeente Utrecht en de Nederlandse Heide Maatschappij. De Vechtbrug blijft slecht, ondanks een recente reparatie van ƒ 7.000,--. Een nieuwe brug zal het beste bij de Brilhoek gelegd kunnen worden. De Heide Maatschappij zal een plan gaan maken voor verandering en verbetering. Kaarten worden getekend, besprekingen gehouden en uitbreidingsplannen ontworpen.

Reevaart en brug blijven de gemoederen bezighouden. Het hoofdbestuur van de VVV "De Vechtstreek" te Breukelen waarschuwt de gemeenteraad in april 1950 nog eens voor de

ernstige gevolgen van demping, aantasting van natuurschoon en dorpsaanzicht. Er zal een ruimte ontstaan, die, al of niet bebouwd, het bestaande karakteristieke geheel, verloren zal doen gaan. De gemeenteraad neemt deze waarschuwing voor kennisgeving aan.

Het Handelsblad kopt op 25 mei 1950: "Nederhorst den Berg wacht met smart op toestemming Reevaart te dempen. Rijkswaterstaat talmt met antwoorden". Burgemeester Van Harinxma Thoe Slooten, tevens voorzitter van de Dempingscommissie, geeft een overzicht van de stand van zaken. Onlangs hebben Gedeputeerde Staten het uitbreidingsplan voor Nederhorst den Berg vastgesteld. Dit plan werd opgesteld buiten de gemeente om door de Provinciale Planologische Dienst, omdat de gemeente tengevolge van de oorlogsomstandigheden de termijn voor het opstellen had laten verlopen. Tegen het uitbreidingsplan zijn veel bezwaren in te brengen. Het biedt veel te weinig expansiemogelijkheden, vindt de burgemeester. Demping van de Reevaart en alles wat daar mee samenhangt is, volgens dit vastgestelde plan, niet mogelijk en zal ook niet aan de orde kunnen komen, zolang de Nieuwe Vecht niet aan het scheepvaartverkeer is onttrokken.

Met het oog op de verkeerssituatie is demping onvermijdelijk. De brug blijft een obstakel en de wegen zijn veel te smal. Alleen de pas aangelegde Spiegelweg voldoet aan de eisen. Ook voor de hoogstnoodzakelijke woningbouw kan de Reevaart benut worden. De wasserijindustrie heeft grote behoefte aan huizen, waar dochterrijke gezinnen in kunnen wonen. Dan hoeft niet iedere dag vrouwelijk personeel opgehaald te worden uit Utrecht of Vinkeveen. Die industrie kan dan economischer werken. Ook voor de nieuwe pre-fabfabriek (betonfabriek) in Overmeer, waar 80 mannen werken, is woningbouw een vereiste. "De situatie, waarin het tussen moerassen en kostbare cultuurgrond ingeklemde dorp Nederhorst met zijn groeiende bevolking (thans 2700 zielen) is komen te verkeren, maakt het noodzakelijk, dat het denkbeeld tot demping van de Reevaart over te gaan, door de betrokken instanties met bekwame spoed in ernstige overweging wordt genomen", zo luiden de slotwoorden van dit interview met de burgemeester.

HOOFDBESTUUR V. V. V. B. N.

IGING TER BEVORDERING VAN VREEMDELINGEN VERKEER EN TOT BEHOUD VAN NATUURSCHOON „DE VECHTSTREEK"

rjaat:
.Hoogland
straatweg 27

NEDERHORST DEN BERG
INGE...
21 JUN 1951
S.A. 3 Juli 1951
Raad 5 Juli 1951

BREUKELEN, 19 Juni 1951

Namens het Hoofdbestuur van de V.V.V.B.N."de Vechtstreek hebben wij de eer U beleefd medetedelen, dat wij met grote bezorgdheid kennis genomen hebben van verschillende berichten over de Vechtbrug te Nederhorst den Berg. In een van deze mededelingen wordt zelfs gesproken over vervanging van de brug door een dam. Dit plan komt ons zo ongelooflijk voor, dat wij voorhands nog niet kunnen aannemen, dat iemand, die het wel meent met de belangen van Uw gemeente, dit zou kunnen verdedigen.

De bestaande Vechtbrug beheerst zodanig het beeld van Uw dorp, dat wij overtuigd zijn, dat, indien deze brug zou worden vervangen door een dam, Uw gemeente uit een oogpunt van landelijk schoon geheel van karakter zal veranderen .... en niet ten hare voordele.

Ook geeft de watersport keur en vertier aan Uw gemeente, door de Vecht met een dam aftesluiten, zal hier spoedig een einde aankomen.

Met het uitspreken van het vertrouwen, dat Uw geacht College alles zal doen om de Vechtbrug in huidige vorm te behouden, verblijven wij met de meeste hoogachting

[signature]
voorzitter

[signature]
secretaris

Aan de R A A D der Gemeente
Nederhorst den Berg

PLANNEN EN UITVOERING

In januari 1951 heeft de Nederlandse Heide Maatschappij het plan tot dorpsreconstructie klaar. De Commissie vindt het echter te duur uitvallen en vraagt om een eenvoudiger opzet.
In mei 1952 biedt deze maatschappij de Commissie tot demping van de Vecht een begroting van kosten aan.
De arbeidskosten worden begroot op ƒ 249.162,--, op basis van het voor de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) geldende uurloon. Loonbijslag, toelagen en vergoedingen, incl. sociale en fiscale lasten (ƒ 120.000,--) worden voor 100% gesubsidieerd en kunnen dus van de arbeidskosten worden afgetrokken. Aangenomen wordt, dat gemiddeld 75 arbeiders per week werk zullen vinden tijdens de uitvoering. De overige kosten worden geraamd op ƒ 319.300,--. Voor het volspuiten van de vaart zal 80.000 m^3 zand nodig zijn. De totale kosten komen uit op ƒ 568.462,--. Het bedrag dat nodig zal zijn voor de aankoop van de Reevaart is niet in de begroting opgenomen.

Van demping komt echter voorlopig niets. De Provinciale Planologische Dienst bericht het gemeentebestuur op 20 februari 1954 dat totale demping niet voor verwezenlijking vatbaar is.
De gemeenteraad besluit echter in de besloten raadsvergadering van 25 februari 1954 met algemene stemmen, dat de Reevaart gedempt mag worden. Er zal geen ruchtbaarheid aan dit standpunt worden gegeven.

Het lot van Reevaart en Vechtbrug is bezegeld. Redding lijkt uitgesloten.
Het Uitbreidingsplan in Onderdelen voor het Dorp van 1957 gaat uit van demping. "Te betreuren valt het verloren gaan van het deel van de Reevaart met de ophaalbrug. .... Op de plaats van de ophaalbrug is op een afgedamd deel van de Reevaart een pleintje ontworpen, dat met zijn beplanting een aantrekkelijk dorpscentrum kan worden.
De vaart zal over een lengte van 1000 m - van Van Emmerik tot de Brilhoek - worden gedempt, zij het met behoud van enige siervijvers. De gedempte Reevaart en de wegbermen zullen van

passende beplanting worden voorzien, de brug zal verdwijnen. "Zo wordt ruimte verkregen voor een bredere weg, waarlangs fraaie plantsoenen met vijvers komen", vermeldt "Trouw" van 7 juli 1959. "Het dorp moet dus wel offers brengen, maar wat er aan nieuwe schoonheid voor deze oude in de plaats komt, rechtvaardigt deze offers zeker".
Tot uitvoering van deze fraaie plannen komt het niet. De tekeningen en ideeën worden steeds soberder.
Januari 1962 verklaart de heer Jonker, eigenaar van Kasteel Nederhorst, dat hij afstand doet van eventuele rechten ten aanzien van de brug en bereid is aan overdracht aan de gemeente mee te werken.
Op 26 juli 1963 worden brug en brugwachterswoning door de gemeente Utrecht overgedragen aan Nederhorst den Berg.
In maart 1964 dringt het college van burgemeester en wethouders bij de minister van Verkeer en Waterstaat aan op spoed om een gedeelte van de Reevaart te onttrekken aan de bestemming als openbare waterweg, want "Ter verbetering van de verkeerssituatie in het dorp is het dringend gewenst, dat spoedig tot demping van het gedeelte van de Reevaart wordt overgegaan".
Begin 1965 komen er klachten binnen, dat het houten brugdek helemaal los ligt van de onderbouw, zodat een hevig gerammel ontstaat tijdens het passeren van een rijwiel of voertuig.

Tenslotte besluiten burgemeester en wethouders in november 1966, dat het niet langer verantwoord is de brug voor zwaar verkeer open te laten. Het maken van een dam in de Reevaart moet als tijdelijke oplossing gerealiseerd kunnen worden. De vermoeide brug krijgt dan alleen nog fietsers en voetgangers te verwerken. De Dam zal aangelegd moeten worden tussen Brilhoek en Overmeerseweg, waardoor ook een directe verbinding met de Torenweg, buiten de dorpskern om, aangelegd kan worden.
Dan maakt de minister bekend, dat de Nieuwe Vecht aan de bestemming van openbare waterweg is onttrokken, waarbij hij de hoop uitspreekt, "dat u bij de demping van de Reevaart ernstig rekening zult houden met de belangen van natuur- en landschapsschoon ter plaatse".

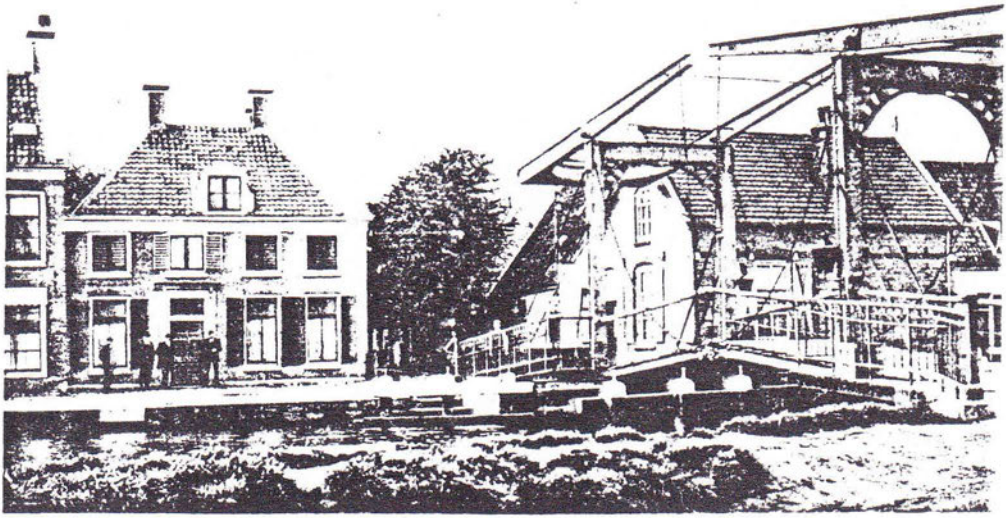

Nederhorst den Berg. Bruggezicht

Op 12 december 1967 kan de Dam officieel worden geopend.
Drie jaar later verdwijnen brug en Reevaart definitief uit het dorpsgezicht.
Een nieuw centrum ontstaat en moet gestalte krijgen.
Gelukt of mislukt?
Het wordt nooit wat, of 't wordt nog wel eens wat!?
Gemiste kans of logische ingreep?
Wie het weet mag het zeggen (of schrijven) - nieuwe dorpslevendigheid in plaats van oude schoonheid?

Gegevens: GANdB

GRAFKELDERS IN DE WILLIBRORDKERK

K. Scherpenhuijsen

Bij de verbouwing van de kerk in 1937, werd een interieurswijziging toegepast door het schip en het koor tot één ruimte samen te voegen. Het orgel en de preekstoel moesten worden verplaatst vanaf de triomfboog naar de westzijde van het schip, tegen de toren.
Bij de verwijdering van de preekstoel met bijbehorende scheidingswand van hout, bleek door een verschil in hoogte van de vloeren, een opening te ontstaan van ongeveer 30 cm. Deze opening gaf een inkijk in de achtergelegen grafkelder onder de vloer van het koor.
Door nog wat losse stenen van de kelderwand te verwijderen, kon de ruimte, die vermoedelijk was aangelegd tussen de funderingsmuren van het in 1300 gesloopte kleine koor, worden betreden.
De kelder bevatte totaal 5 kisten, 3 kisten voor volwassen personen en 2 kinderkistjes, zoals op de tekening is aangegeven. De kisten bestonden uit geheel gesloten loden binnenkisten met een houten ommanteling van buitenkisten. De vijf kisten stonden op schragen. Het hout van de kisten verkeerde nog in goede staat maar de nagels van enkele kisten waren doorgeroest, zodat deze waren opengezakt, de loden binnenkisten waren echter nog geheel gaaf.

Met de aanleg van de verwarmingsbuizen van de centrale verwarming over de vloer viel er een gat in deze vloer en werd een tweede kelder ontdekt. Deze grafkelder bevond zich onder het schip van de kerk op de plaats van de kolommen, zoals ook op de tekening is aangegeven. Deze kelder was niet te betreden, maar door de opening kon worden vastgesteld, dat de afmetingen veel kleiner waren dan die van de eerste kelder. Er stonden slechts twee kisten in.
Verder zijn er geen grafkelders ontdekt tijdens de werkzaamheden in 1937. Er zijn wel diverse zerken in de vloer aanwezig maar dat wil nog niet zeggen, dat daaronder ook grafkelders

zijn. Er werd ook gewoon begraven in de kerk, tot ongeveer 1825, toen het begraven in een besloten ruimte verboden werd. Van de aanwezige zerken is, op een enkele uitzondering na, niets meer te zien daar deze zijn weggewerkt onder de aangebrachte houten vloeren waar nu de banken staan.

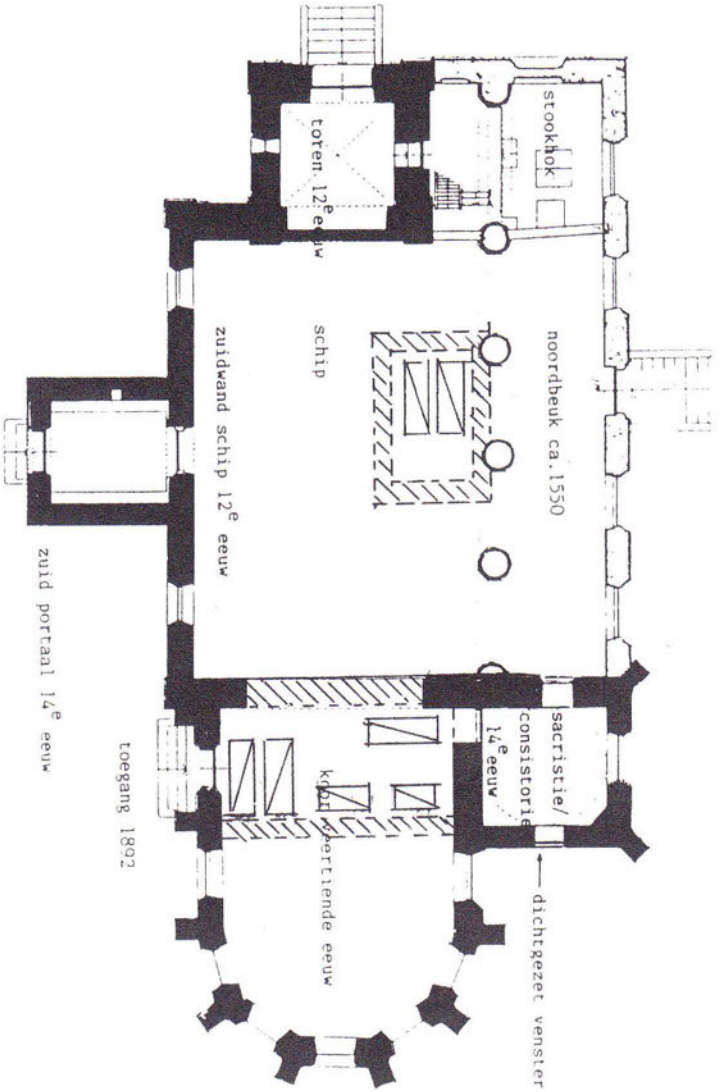

HET DORP WERD GEEN MONUMENT

Gerard Baar

In 1969 begon op een mooie dag een met zand geladen binnenschip zijn lading met behulp van een giek waar een bak aan bevestigd was, in de Reevaart te storten. Recht tegenover Overmeerseweg 8. De eerst geleegde bak was het symbool voor het begraven van voorbije tijden. De aanleg van de dam was nodig om het bouwplan Horn- en Kuijerpolder te realiseren. De weinige oude dorpelingen van toen stonden geïnteresseerd en kommentaar gevend te kijken naar de aanleg. Een man met lieslaarzen gaf met handgebaren aan waar de schipper het zand moest neergooien. Die wijzende hand was de laatste hand die aan de Reevaart te pas kwam. In de 16e eeuw groef men met de spade een waterweggetje dat eeuwenlang een onmisbare economisch verantwoorde schakel was in de verbinding Amsterdam - Keulen over het water. Als men de 7 KM verkorting van die route vermenigvuldigt met het aantal schepen dat door ons dorp gevaren is, komt men aan een enorme manjaarbesparing. Alhoewel, gewonnen manjaren maakten toen niets uit, omdat er genoeg andere dingen te doen waren voor het naar verhouding geringere aantal beschikbare mannen dan in onze tijd. Of misschien was het de aanzet tot de eerste arbeidstijdverkorting in de wereldgeschiedenis. Laten we daar maar niet van uitgaan, want dan plaatsen we Nederhorst den Berg op een voetstuk en dat is niet verantwoord. We mochten eens gaan inslapen juist nu wij greep op de tijd hebben gekregen.

Terwijl de voormalige Reevaart als doorgangsweg recht ligt te wezen, kronkelt de Oude- of Stille Vecht zich nog steeds langs de Hinderdam naar de uitstulping bij Nigtevecht en vandaar langs de Nes naar Vreeland. Nooit kwam er een brug bij Nigtevecht. Sinds mensenheugenis doken er regelmatig plannen op voor een vaste oeververbinding. Soms als heet hangijzer in de politiek.

Aan het einde van de vorige eeuw kwamen zowel Nigtevecht als Nederhorst den Berg nog meer afgesneden te liggen van hun geografisch bepaalde achterland. Aanvankelijk onderhield een pontveer nog de verbinding met Abcoude, maar toen deze uit

de vaart werd genomen - midden vijftiger jaren - werden wij Gooiwaarts gedreven. De drooglegging van de Horstermeer had gelukkig nu voor ons het Gooi beter bereikbaar gemaakt. Dat speelde rond 1880.
Je fietst je tegenwoordig een slag in de rondte om de kerktorens en het omringende weiland van Abcoude weer eens te zien. Ongeveer 30 KM heen en weerom. Als je nu in het Gein bij "De Vink" over de Velterslaan richting Nigtevecht gaat, sta je voor het kanaal en je kunt niet verder. De betonnen aanlegmuur is er nog steeds. In mijn jeugd kon men te voet naar Abcoude op een zondagmiddag en met gemak voor het avondeten weer terug in het dorp zijn. De jongeren van hier en van Boven-vecht tot Amstel gingen tot de drooglegging van de Horstermeer met elkaar om of uit en in veel gevallen kwam het tot een huwelijk. Nieuwer ter Aa lag nader dan Hilversum. Wij hoorden landschappelijk gezien niet bij het Gooi. De uitgestrektheid van het Noordhollandse landschap hield in die jaren pas op bij Den Helder.
Het dorp bleef in het verdomhoekje liggen. Echt ergens bij hoorden wij niet. Op oude en recente kaarten van Noord-Holland en Utrecht belandden we altijd op de vouw van de kaart. Waar Utrecht begon lag Nederhorst den Berg niet en waar Noord-Holland begon lag Nederhorst den Berg ook niet.
Nu we eindelijk wat meetellen schijnt er een modern probleem te zijn. In het centrum van het dorp kan men naar men zegt heel moeilijk met een draadloze telefoon bellen. De steunzenders van de PTT liggen te ver weg. Onze ligging blijft ons achtervolgen. Zal het in Nigtevecht wel mogelijk zijn?
Gezien de radioreclame voor mobiel telefoneren wel. Een mannenstem zegt: "Dag schat, ik ben in Nigtevecht". Een vrouwenstem stamelt: "Wat moet je daar nou?" Hij weer: "Bellen!" Gelukkig zijn we op het gewone telefoonnet aangesloten en over de weg goed bereikbaar.
De dam was het begin van de vooruitgang, die we stap voor stap hebben gemaakt en die ons geen windeieren heeft gelegd.

Overzicht van archieven en klappers betreffende Nederhorst den Berg:

Streekarchief voor Gooi & Vechtstreek
adres: Oude Enghweg 23, Hilversum, Postbus 9900, 1201 GM
openingstijden: ma. t/m vr. 13.00-17.00 uur, 's morgens op afspraak
telefoonnummer: 035-6292646

Archieven van:

* betekent dat er een toegang is op het archief in de vorm van een inventaris of plaatsingslijst.

dorpsbestuur, municipaliteit, gemeentebestuur, 1625-1813 *
idem, 1700-1936 *
gemeentebestuur, 1939-c.1968 *
bevolkingsregisters (1830) 1850-1939 (1944) *
burgerlijke stand: geb. 1811-1892, huw. 1811-1912, overl. 1811-1932

oud-rechterlijk archief, 1620-1811 *
notarissen, 1664-1710, 1770-1789 *

Blijkpolder, 1708-1951 *
Broekerpolder, en Heintjesrak- en Broekerpolder, 1762-1950 *
Heintjesrak- en Broekerpolder, -1979
Horn- en Kuijerpolder, 1746-1962 *
Horstermeerpolder, 1612-1980 *
Spiegelpolder, 1779-1979 *
Spiegel- en Blijkpolder, -1979

Ned. Hervormde Gemeente, (1600) 1625-1954 *

DTB's (doop- trouw- en begraafboeken daterend voor 1811) *
doopboeken (hervormd), 1639-1823
dopen rooms-katholiek: tot 1810 behoorden de parochianen tot de statie Ankeveen (geen DTB aanwezig)
trouwboeken (hervormd), 1639-1823
begraafboeken, 1625-1828

Klappers op naam en soort akte van:

Oud-rechterlijk archief (ORA):
3357 deel I (transporten en hypotheken) 1757-1774
3357 deel II (transporten en hypotheken) 1757-1774
3358 (transporten en hypotheken) 1775-1783
3359 (transporten en hypotheken) 1782-1802
3360 (transporten en hypotheken) 1803-1811
3361 deel I (schepenakten) 1577-1655
3361 deel II (schepenakten) 1660-1710
3362, 3363, 3364 (schepenakten) 1722-1773
3365 (schepenakten) 1773-1811

Op de studiezaal bevindt zich de historische bibliotheek. Er wordt naar gestreefd om hierin ook alle (historische) publikaties betreffende Nederhorst den Berg op te nemen.

Afbeelding omslag: Horstermeer, Middenweg omstreeks 1935
Prentbriefkaarten collectie: Ruud Verkaik